

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
 SVENSKA
 KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 2.

Stockholm 14 Januari 1909

2:a årg.

Prenumerationspris:
 1/2 år... kr. 4:50 1/2 år... kr. 2:50
 3/4 år... » 3:50 1/4 år... » 1:25
Lösnummer 10 öre.
 Prenumeration sker såväl i
 landsorten som i Stockholm å
 närmaste postanstalt eller bok-
 handel.

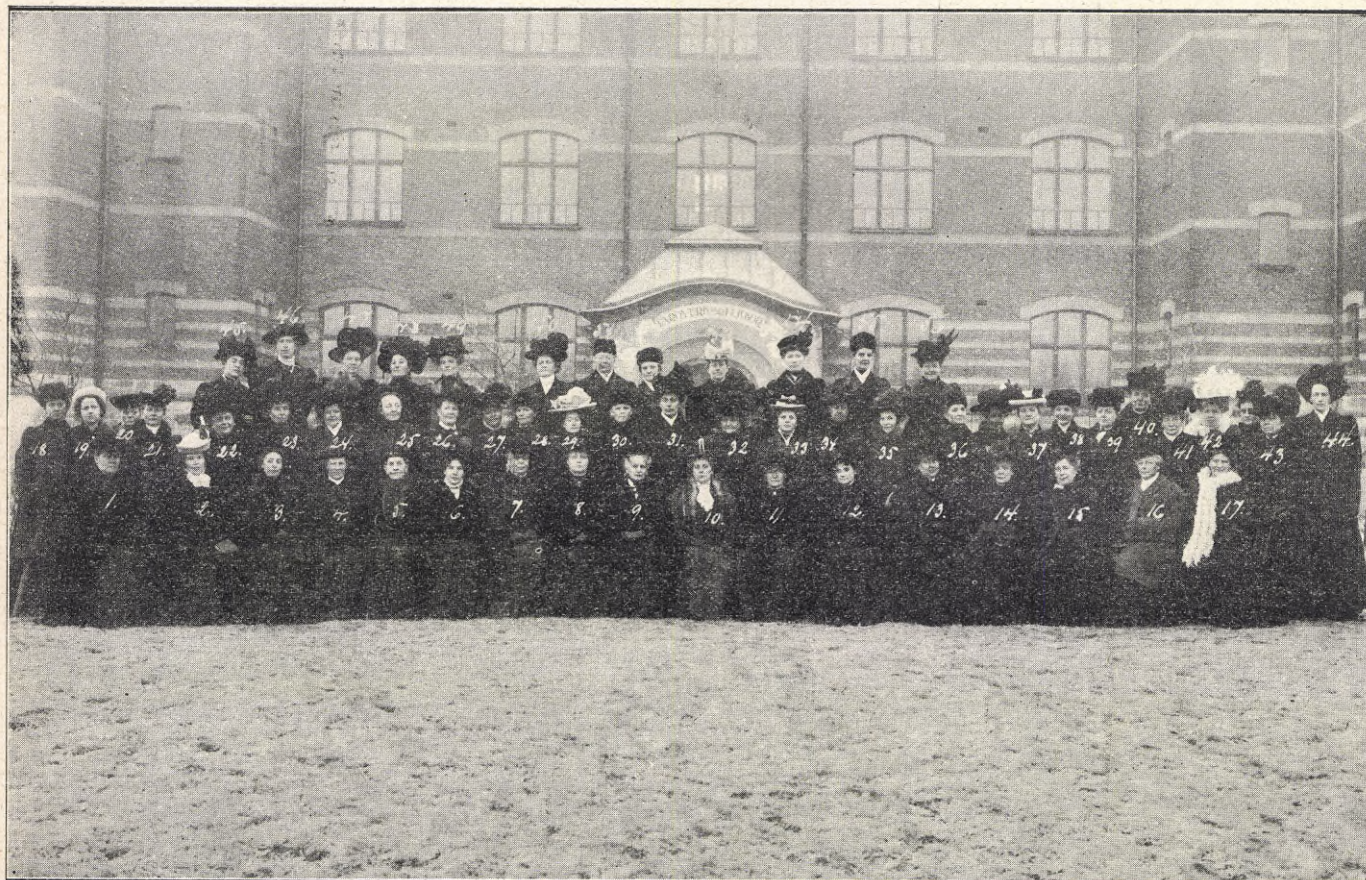
Redaktion:
 Mästersamuelsgatan 51, en tr.
Telefoner:
 Allm. 6353. Riks- 12285.
 Utgifningstid hvarje torsdag.

Redaktör o. ansvarig utgivare:
ELLEN KLEMAN.
Mottagningstid:
 Kl. 11—12.
 Stockholm 1909, Aftonbladets tryckeri.

**Expedition
 och Annonskontor:**
 Mästersamuelsgatan 51, en tr.
 Post- och telegramadress:
DAGNY, Stockholm.

Annonspris:
 15 öre per mm.
 Enkel spaltbredd 50 mm.
 Marginalannons under texten
 15 mm:s höjd per gång 10:--.
 Rabatt: 5 ggr 5 0/0, 10 ggr 10 0/0,
 20 ggr 20 0/0, 50 ggr 25 0/0.
 Annons bör vara inlämnad
 senast måndag f. m.

Centralstyrelsemötet i Örebro. Grupp bild af delegerade.

1. Fru S. Widebeck. 2. Fru F. Forslund. 3. Fru E. Boheman. 4. D:r S. Holmgren. 5. Fru Göransson. 6. Frök. Thorstenson. 7. Fru Florén.
 8. Frök. Borgström. 9. Fru Borg. 10. Fru Billing. 11. D:r L. Wahlström. 12. Frök. Pålman. 13. D:r G. Petrini. 14. Frök. Bergman. 15. Fru Frigga Carlberg.
 16. Fru Tonning. 17. Fru Wiberg-Söderberg. 18. Fröken Ingr. Örström. 19. Frök. M. Forslund. 20. Frök. Anderson. 21. Frök. A. Eriksson. 22. Fru T.
 Larsson. 24. Fru Lindstedt. 25. Fru Bruce Benedicks. 26. Frök. S. Kruse. 27. Fru Assarsson. 28. Frök. Persson. 29. Fru Danielsson. 30. Fr. A. Rundberg.
 31. Frök. J. Vallerstedt. 32. Fru Strandberg. 33. Frök. G. Martin. 34. Fru Hesselbom. 35. Fru Nordström. 36. Frök. v. Post. 37. Fru Gerda Hellberg. 38.
 Frök. Sundbom. 39. Fru Lindh. 40. Frök. S. Cedergvist. Fru Johansson. 41. Frök. Törnmark. 42. Fru Lindström. 43. Frök. Larsson. 44. Frök. E. Boman.
 45. Frök. Stenberg. 46. Frök. Nyström. 47. Fru Lindström. 48. Frök. A. Salén. 49. Frök. Wollter. 51. Frök. Ottilia Marin. 52. Frök. Anna Åkerberg. 53. Frök.
 Anderson. 54. Frök. Grönfelt. 55. Frök. Wahlqvist. 56. Fru Lambert.

Rösträttsföreningens centralstyrelsemöte i Örebro.

Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt sjätte centralstyrelsemöte tillhör nu historien, och det torde icke vara någon öfverdrift att säga att det väl fyller sin plats på historiens blad. Ett år har föreningen växt sedan det sista mötet, och det är intet tvifvel om att den satt en dryg alm till sin längd. Den har också vunnit i fasthet och själfmedvetenhet.

Fredagen den 8 och lördagen den 9 januari samlades ett 70-tal centralstyrelsemedlemmar i Risbergsska skolans ståtliga lokal i Örebro till enskilda öfverläggningar, som utsträcktes öfver hela förmiddagarna. Första dagens eftermiddag kl. 6.30 hade styrelsen stämt möte med Örebro F. K. P. R. till ett half-enskildt möte, och lördagens afton hölls ett offentligt möte, och samvaron avslutades med en storslagen fest, hvartill främlingarna inbjudits af Örebro F. K. P. R.

Fredagens förmiddag upptogs af de ordinarie bestyren, som fick ett allvar som aldrig förr, däraf att det meddelades att dess ordförande, fröken Anna Whitlock, på grund af hälsoskäl måst afsäga sig det med så utomordentligt säker hand, klart hufvud och varmt hjärta alltid skötta värfvet som den unga organisationens ledare. Mötets mest betydelsefulla handling var att anförtro detta värf åt d:r Lydia Wahlström.

»Det är de svenskes sed att hylla sina höfdingar», yttrade under festen Örebro F. K. P. R:s ordförande i ett hyllningstal. Kvinnorna visa sig vara svenske äfven däri att de veta att hylla sina höfdingar och att genom sitt förtroende mildra mödor och lätta bördor. Till fröken Whitlock afsändes ett så lydande telegram.

Du stått vid rodret med säker hand
och styrt vår kurs emot framtidsland,
du klarat bränningar, skär och bankar
med mod och kärlek och kloka tankar.
Och när nu kallet för tungt dig blifvit,
vi tacka varmt för hvad du oss gifvit,
men hoppas dock att du städse må
som stöd och hjälp för oss alla stå».

Fröken Whitlock invaldes som ständig ledamot af centralstyrelsen.

Valen af styrelse och öfriga funktionärer utföllo så, att till Landsföreningens ordförande utsågs, som ofvan nämndts, d:r L. Wahlström, till v. ordförande fröken Signe Bergman och till skattmästare fil. kand. Axianne Thorstenson, hvilka alltså bilda det verkställande utskottet. Utanför utskottet fungera som vice sekreterare fru Ezaline Boheman och som vice skattmästare fröken Torborg Widebeck. Presskommittén utgjordes af dr Gulli Petrini, fru Frigga Carlberg och fru Klara Lindh. Som Sveriges delegerade vid internationella rösträttskongressen i London den 26 april—1 maj detta år valdes fru A. M. Holmgren, fru A. Wicksell,

fröken S. Bergman, fru F. Carlberg, d:r G. Petrini och fröken A. Kleman och som suppleanter fru E. Boheman, fru H. Böving-Söderberg, fru Mary Wijk, fru E. Brissman, dr Ingegerd Palme, fröken A. Torstenson, fru Ellen Hagen, fru Kr. Borg, fru A. Tonning och fru Benedicks-Bauer.

Till representanter i C. S. A. valdes fröken A. Whitlock, fröken A. Lindhagen, fru Kr. Borg, fru I. Verstegeh och fröken S. Sjöstrand.

Nästa centralstyrelsemöte skall hållas i Jönköping i början af januari 1910.

Mötet beslöt att uppvakta konungen tisdagen den 12 dennes kl. 10 f. m. samt att på aftonen samma dag anordna fest i Stockholm för fröken Whitlock.

Eftermiddagens halfenskilda möte hade lockat ett talrikt auditorium, och att det äfven var intresserad, bevisades af att trots den sena timmen och den höga värmegraden i salen så godt som alla stannade i hela tre timmar.

Frågan: »*Hvad kan göras för att få ungdomen att lifligare deltaga i rösträttsrörelsen?*» inleddes af fröken A. Sundbom, som menade att vi behöfva de unga för deras tro, entusiasm och verksamhetsbegär, vi behöfva del i deras glädje och friskhet i arbetet men de unga behöfva äfven oss för att få sina intressen fördjupade — de äro ju ofta så grunda — för att få träning i arbetet o. s. v., och detta ömsesidiga utbyte skall visa sig kunna föra rösträttsrörelsen starkt framåt. Utdaningen af kvinnan som samhällsmedlem skall börja i hemmet helt enkelt därmed att hon alldeles jämställes med bröderna och får del i fars och mors intressen både för hemmet och för samhället. Vidare har skolan att förfölja uppgiften genom att lära henne känna utvecklingens gång, icke partipolitiskt färgadt utan objektivt. Andre inledaren, d:r Petrini, gick ganska strängt och mycket humoristiskt till rätta med skolorna — både folkskolorna och elementarläroverken — för deras sätt att bilda ungdomens begrepp om samhället. Hon önskade att det patetiska elementet i historieundervisningen, som mest rör sig med termerna lida och dö för fosterlandet, måtte få mindre utrymme och ungdomen i stället få veta, hvad det är att lefva för fosterlandet. — Vi behöfva de ungas tro och entusiasm men ej mindre deras rättfärdighetskänsla. Studentpolitiken säges ofta vara opraktisk, men det beror ibland på att den är mindre klasselistisk än de äldres. — Kvinnorna böra få intresse för samhället genom objektiv undervisning, ej genom egna erfarenheter, sedan de som äldre tvingas att bli samhällsmedlemmar, ty intresse, som väckes på det sättet, kan lätt på grund af bittra erfarenheter blandas med bitterhet, men det bör alltid hållas på det idellas plan. Man bör dock ej vara för ängslig för att lärarens subjektiva uppfattning af de unga uppfattas.

Diskussionen blef mycket liflig och betonade starkt de framhållna synpunkterna.

Ämnet: »Hvarför böra religiöst öfvertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen?» visade sig vara i hög grad aktuell. Fru Lindstedt inledde diskussionen med ett varmhjärtadt anförande, hvare frågan belystes från flera håll. Hon konstaterade att en mängd religiösa kvinnor ställde sig bestämt afvisande mot rösträtts-saken samt att en mängd visserligen voro ganska vänligt stämnda men icke ville gå in i föreningar och icke ville deltaga i arbetet. Hon sökte orsakerna till dessa företeelser och fann som möjliga sådana, att de religiösa kvinnorna mer än andra föreföllo vara gripna af den s. k. socialistskräcken samt att de mer än andra stodo under männens inflytande, och prästerna äro i allmänhet emot rösträtt för kvinnor. Detta vore ganska egendomligt, enär 75 % af deras åhörarskaror äro kvinnor och man då kunde vänta att prästerna skulle önska större inflytande åt kvinnorna för att främja den religiösa utvecklingen. De religiösa kvinnorna äro mycket verksamma, när det gäller barmhärtighetsverk, som äro som en droppe i hafvet, eller när det gäller hedningarna i fjärran land, men borde de inte först se den nöd som ropar till dem från deras närmaste omgifning. Vårt lands största fara är degenerationen. Betänka de ej, att om en ny ras tränger sig fram till besittning af vårt land, så går vår religion under? Osedlighet och alkoholism äro de viktigaste orsakerna till denna degeneration. Mot dem stå kvinnorna maktlösa, om de ej ha inflytande på lagstiftningen. Det synes som om de religiösa kvinnorna just borde önska förvärfva detta medel att med kraft häfda kristendomen både i hemmet, i det offentliga lifvet och i lagstiftningen. När de nu få rösträtt, månne de då ej skola ångra att de ej förut deltagit i vårt arbete. Om religionen kommer att utöfva mindre inverkan på samhällsutvecklingen än den skulle kunnat göra, om de ej hållit sig borta från arbetet, skola ej deras samveten då tungt känna ansvaret därför?

I ett längre anförande redogjorde d:r Wahlström för några olika uppfattningar i den religiösa världen af kvinnans deltagande i det offentliga lifvet. Bokstafstolkning samt ovillighet att erkänna att bibeln ej är auktoritet i hvarje fråga, hvarvid som exempel berördes de kända diskussionerna om den idisslande haren och om Pauli uttalanden om kvinnorna, kvarhöllo många i ovilja mot rösträtten, men hon ville ta prästerna i försvar, emedan hon funnit många präster som voro vänner af kvinnans politiska rösträtt. Hon såg det som ytterst angeläget att de religiöst öfvertygade kvinnorna vakna till uppfattning af att större medborgarrätt betyder större möjligheter till arbete för Guds rike.

Fröken Wallerstedt, själf religiöst öfvertygad, ville framhålla att många religiösa kvinnor voro med i arbetet. Många höllo sig undan icke af rädsla för arbetet utan af rädsla för ansvaret, men detta går man

dock ej fri från genom att sitta passiv i sin vrå och därifrån kritisera åt alla håll. Hon trodde talet om kristendomsfiendtlighet vara ganska öfverdrifvet och beklagade att rädsla för de radikala och socialdemokratiska partierna höllo de kristna kvinnorna borta. Men om kristendomsfiendtlighet verkligen förefinnes, så låge däri ett så mycket starkare skäl för dem att söka beröringspunkter med dessa partier och fylla sin uppgift att vara både världens ljus och världens salt. Fördragsamhet höfves Jesu efterföljare, och endast genom umgänge undvikes ensidiga föreställningar. Vi måste inverka på hvarandra för att komma till harmoni och hjälpa hvarandra att lätta bördor och rifva ned skrankor. Alla, som ej deltaga i detta arbete, verka hämmande, tillbakahållande.

Fru Göranson ansåg att det är den kristna kvinnans skyldighet att deltaga i rösträttsarbetet, fröken Larson betonade önskvärdheten af en samling af alla krafter, fröken Erikson beklagade att män skulle behöfva peka på allt för kvinnorna, och undertecknad citerade några ord af en man: »jag tror att det kvinnliga skall vinna sin seger för att Guds rike skall kunna komma». Fröken Lundgren menade att de religiöst öfvertygade kvinnorna komma, när de blifvit öfvertygade rösträttskvinnor, men ej förr. De vilja koncentration på sin uppgift, och fru Chrysander ansåg att man kunde på rösträttsrörelsen tillämpa Gamaliels ord: »ty om detta verk är af människor, så skall det varda om intet, men är det af Gud, så kunnen I icke göra det om intet».

Karolinska läroverkets sal var med anledning af festen vackert dekorerad med svenska flaggor, och en manskvartett lät oss höra några stämmingsfulla och väl utförda sångnummer. Till ordförande valdes fru Frigga Carlberg. Talare voro d:r L. Wahlström, f. d. riksdagsman Lindgren, Frisinnade landsföreningens sekreterare redaktör A. Grundel samt undertecknad, som redogjorde för en del erfarenheter från de länder, där kvinnorna äro medborgare.

Herr Lindgren framhöll en mängd skäl för att kvinnorna böra få rösträtt, väntade sig att detta skulle ha goda inverknings på så godt som alla olika gebit, också hemmets, samt uppmanade kraftigt alla att stödja och verka för denna rättvisa och samhällsgagnande sak.

Redaktör Grundel behandlade följderna för det politiska lifvet af att valmanskåren växer. Hur kvinnorösträtten kommer att verka, beror dels på hur de maktägande behaga utsträcka den, dels på hur kvinnorna förstå begagna den. Ledningen af rörelsen bådard godt. Inför kvinnornas ifriga politiska själfuppföstran är maningen från männen att begagna den återstående omyndighetstiden öfverflödigt. Orsaken till männens tvekan är att de ej känna kvinnan som samfundsmedlem. Genom att hon blir deras jämlike, kamrat och medarbetare, som hon genom 1907 års beslut blir på det kommunala området, kommer han att finna att hon äger ovärderliga egenskaper just som medborgare. Af samma skäl ha kvinnorna fördel af att

gå in i de politiska organisationerna. Socialdemokratiska partiet har från början inbjudit dem, Frisinnade landsföreningen har ett 100-tal kvinnliga medlemmar och Allmänna valmansförbundet tillåter kvinnorna att ingå å vissa platser. De kommunala föreningarna stå henne nog i regeln öppna. Han trodde ej att kvinnan skulle ta skada till kropp och själ genom politisk verksamhet, men väl att hon skulle höja det moraliska planet och gagna den samhällets grundval, som heter hemmet. Hon skulle därmed ock finna tillfälle att se de fina trådar som binda samman den lilla världen, hemmet, med den stora världen, samhället.

Ett briljant, med humor kryddadt föredrag om hvarför kvinnorna önska rösträtt inledde d:r Wahlström med några resignerade ord om det ledsamma i att i detta sena stadium af frågans utveckling nödgas blöta och stöta gamla synpunkter men motiverade detta genom att afvinna dem nya värden och nytt intresse. Hon erinrade om hur många steg de rösträttslösa måste gå och hur agitationen binder så mycken kvinnokraft, som kunde bättre användas. Detta manar till eftertanke i detta år med siffran 9. För 100 och för 200 år sedan gjorde vi svåra förluster, men nu är situationen värre, ty vi stå i begrepp att förlora en klass, som förlorat fosterlandet. I dessa vargatider ha vi ej råd att stöta tillbaka den kraft, som kan till ett

förhållandevis för svagt centrum inströmma från periferien, hvarmed vinnes den nationella samling, som vi ha så mycket att säga om.

Mötet antog följande resolution: Män och kvinnor till antal af 650, samlade till offentligt möte i Örebro den 9 januari 1909, uttala som sin åsikt att, då det hvilande förslaget om allmän rösträtt för män efter all sannolikhet af innevarande års riksdag kommer att antagas, frågan om allmän rösträtt för kvinnor bör omedelbart därefter upptagas till lösning. Denna fordran är så mycket mera berättigad, som efter utgången af 1908 års val en säker majoritet för kvinnornas rösträtt bör kunna påräknas inom Andra kammaren.

Mötet afslutades med »Du gamla, du fria».

Därmed var den allvarliga delen af kvinnokongressen slut, och den festliga började omedelbart. Sång och humor karakteriserade den. Fröken Julia Tideström lät oss njuta af sin härliga stämning, och talens rad inleddes af rektor Melander med en öfversikt öfver märkliga kongresser och möten i Örebro. D:r Wahlström uttryckte sin stora öfverraskning öfver att han så fullkomligt lyckats läsa hennes tankar, att han stulit hela det tal hon ämnat hålla, och hoppades att männen alltid måtte lika bra kunna läsa kvinnornas tankar. Andra talare voro fröken Anna Borgström, fru Widebeck och herr Blomberg.

JENNY VELANDER.

En födelsedag.

Dagnys redaktion har önskat få pryda ett af tidningens första nummer på det nya året med den bild vi här se och har därjämte velat, att bilden skulle åtföljas af några textord. Men — äro inte de senare egentligen öfverflödiga? Talar inte bilden i och för sig tillräckligt, och behöfs det i själfva verket att något skrives om henne, som både genom sin personlighet och genom sina skrifter förmått göra sitt inflytande gällande i vida kretsar, gjort sig så känd och välkänd bland olika samhällslager i vårt land? Och dock — icke som »förklarande text», utan som en vördnadens och kärlekens hyllningsgård på 80-årsdagen må några rader här bifogas.

Ja, ty den 15 januari fyller Eva Fryxell verkligen 80 år. Man har svårt att förstå det, när man möter hennes om en ljus syn på lifvet vittnande blick, när man iakttar hennes ännu alltjämt friska ansiktsfärg eller ser hennes spänstiga gång, då hon beger sig till något af de sammanträden, dem hon med sitt oförminskade intresse för alla humanitära sträfvanen allt fortfarande så gärna bevisar. Man kommer ovillkorligt att tänka på den i vår nordiska gudalära framställda berättelsen om ålderdomen, som under sin brottkamp med Tor endast förmådde denne att segna ned på ett knä. Eva Fryxell tillhör en släkt, hvars med-

lemmar ända i det sista brukat bevara själen spänstighet och fysisk kraft; det är inte så lätt för ålderdomen att få bukt med sådana kärnfriska naturer, hvilka för oss, sena tiders förvekligade barn, måste utgöra föremål för förvåning och beundran.

Det händer ej sällan att naturen i en människas hembygd ger sin prägel åt hennes karaktär och anlag. Eva Fryxells ungdom har förflutit i Sunne vid sjön Frykens vackra stränder, och hennes väsen har onekligen bevarat något af de värmländska skogarnas friskhet, på samma sätt som hennes sinne bibehållit något af glöden från de värmländska brukens hyttor. Ej är det alla 80-åringar beskärtdt att som hon kunna se tillbaka på en rik och väl använd arbetsdag, en lefnadsdag, så uppfylld af intressen, ädel sträfvan och framgångsrik verksamhet i det godas tjänst. De rika gåfvor naturen förlänat henne hafva alla blifvit tillvaratagna genom en allvarlig, gedigen uppfostran, hvilken icke afslutats i barndoms- eller ungdomsåren, utan hvilken sedan fortsatts genom själfuppfostran.

Redan som ganska ung började Eva Fryxell sin litterära verksamhet. Faderns, den store historieskrifvarens, vittra anlag hade gått i arf till henne, och under den följd af år, då hon tjänstgjorde som hans handsekreterare och särskildt var hans litterära biträde

vid utgifvandet af »Bidrag till Sveriges historia 1772» och »Min historias historia» (af hvilken senare, som bekant, helt nyligen ännu en upplaga utkommit), utvecklades dessa anlag alltmer, skärptes alltmer hennes blick för tidens litterära och sociala företeelser. Hennes på frisinnadt kristlig grund hvilande världsåskådning kom till synes dels i en mängd uppsatser, hvilka under pseudonymerna »Edmund Gammal» och »F. A. Ek» eller ock under hennes eget namn inföto i olika tidningar och tidskrifter, dels ock i en del större arbeten, bland hvilka särskildt må nämnas »Kvinnofrågan» och »Omstörtning eller utveckling», hvilka båda utkommo på 1880-talet.

Med hvilket intresse lästes ej dessa talangfullt skrifna, om stor sakkännedom och historisk blick vittnande litterära alster, genomandade som de voro af hänförelse för allt som är stort och ädelt och af tro på rättfärdighetens seger öfver synd och orättfärdighet.

Men det är ej endast som skriftställarinna Eva Fryxell tagit del i tidens reformsträfvan den på det social och litterära lifvets område. Alla känna vi huru hon sedan årtal tillbaka ägnat sitt intresse åt olika grenar af den föreningsverksamhet, som i vårt land liksom i de större kulturländerna samlar så många ädla krafter till kamp mot de samhällsfiender, hvilka hota att undergräfvat nationens andliga hälsa. Sedlighets- och nykterhetsrörelserna hafva sålunda med stor

hängifvenhet af henne omfattats; Sveriges Blåbandsförening äger jämte Hvita Bandet i henne en verksam medlem och hennes varma kärlek till och tro på ungdomen röjer sig bland annat i det stora intresse, hvarmed hon alltid följt den verksamhet, som utöfvas af Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund. Åt Stockholms Läsesalong har hon under en lång följd af år offrat tid och krafter och de reformer, som här vidtagits, härröra till stor del från hennes hängifna, målmedvetna arbete.

Med ännu en annan institution är Eva Fryxells namn förknippadt, nämligen med Adresskontoren för arbeterskor, genom hvilka en stor mängd fattiga kvinnor erhållit arbete och inkomster.

Till och med i vår jäktande, orosfyllda tid händer det någon gång att vi möta personligheter så prä-

lade af friskhet och lifsintressen, att de, äfven vid en helt flyktig samvaro, förmå dela med sig något häraf åt dem, med hvilka de komma i beröring.

Något sådant erfar man ovillkorligt vid sammanträffandet med Eva Fryxell, som ända in i ålderns dagar bevarat optimistens ljusa syn på lifvet och som aldrig förlorat tron på möjligheten af ljusets seger öfver mörkret, renhetens seger öfver orenhet äfven i en af så mycken synd och så mycket elände fläckad värld. Man liksom smittas af denna glada förtröstan, man tvingas att i den ungdomliga åldringens närhet se lifvet mera ljust och förhoppningsfullt; man ryckes

med af detta varma lifsintresse, som kommer en att tänka på George Elliots ord: »I want to live, because the world is so intensely interesting». Kanske får man dock den allra starkaste förnimmelsen af Eva Fryxells glädje åt lifvet, hennes intresse för allt som rör sig i tiden, när man ser henne mot bakgrunden af det idylliska Sandhamn, där hon sedan många år äger ett det näpnaste lilla sommarhem, som blifvit uppkalladt efter hemmet i den älskade värmlandsbygden. Här sysslar hon med sina blommor, som utgöra hennes glädje och stolthet, här samlar hon vid inandandet af de friska, saltbemängda hafsvindarna en fond af styrka och lifskraft för höst- och vintertider; här lefver hon naturens friska lif, på samma gång hon som alltid med vaket intresse

Eva Fryxell.

följer de olika företeelserna på det litterära och sociala lifvets område. Och man förstår då bättre än någonsin det yttrande, som en gång fälldes af en yngre lärarinna: »Jag har tillbragt några timmar tillsammans med tant Eva och känner mig till följd därpå minst tio år yngre än förut!»

Då Eva Fryxell nu firar sin födelsedag sändes henne från Sveriges kvinnor ett varmt tack för alla de gånger hon fört deras talan, för allt hvad hon uträttadt till främjande också af deras sak. Och från många, många hjärtan uppstiger en bön att hennes lefnadsafton må blifva rik på solljus och på välsignelse och att hennes lifsgärning må bära frukt in i aflägsen framtid.

CLARA WAHLSTRÖM.

Dagny 1909.

Prenumerationsanmälan.

Med år 1909 påbörjar Dagny sin andra årgång. För det intresse och den sympati tidningen mött från alla håll rundt om i landet under det gångna året få vi frambära ett värdsamt tack, räknande på att desamma oförminskade måtte komma tidningen allt framgent till godo. Främst på tidningens program står alltjämt det mål, Dagny satt sig före, att samla svenska kvinnor öfver hela landet för att genom den styrka en sammanslutning — höjd öfver klassintressen och partitaganden — gifver kunna föra fram kvinnornas sak till allas och hela samhällets bästa. Men för att blifva en styrka, som man räknar med, en röst, som hörs, måste vårt lands kvinnor i ännu mycket vidare kretsar än hvad hittills varit fallet verkligen förstå nödvändigheten af en sådan sammanslutning, förstå, att de alla måste känna sig solidariska med kvinnorörelsen i vårt land. Detta våga vi också hoppas och tro på skall blifva fallet, och därför vänta vi att få räkna tusen och åter tusen nya kvinnor såsom våra prenumeranter under det kommande året.

Tidningen kommer att innehålla artiklar i de för kvinnorna viktiga frågor, som stå på dagordningen. Den aktuella af alla, den kvinnliga rösträttsfrågan, är ännu olöst. Starkt, kraftigt och värdigt vill tidningen häfda detta kvinnornas kraf, i hvilket, djupast sedt, alla andra bottna. Men hvar för sig måste äfven de andra frågorna föras fram — häfdandet af kvinnans ställning i socialt, juridiskt och ekonomiskt hänseende. Tidningen ser sig i stånd att genom utlofvad benägen medverkan af de bästa kvinnliga pennor och af de för dessa frågor mest intresserade personer

kunna lämna ingående och sakrika artiklar i dessa ämnen.

Genom en rikhaltig litteraturafdelning vill tidningen sätta sina läsare i stånd att följa de märkligaste företeelserna på litteraturens område.

Den intressanta artikelserien »Något om våra konstnärinnor» kommer att fortsätta äfven under detta år.

Genom att låta de sakrika och gedigna artiklar — hvilka det program, som är tidningens, betingar — omväxla med lättare sådana af roande innehåll, vill tidningen vid sidan af sin stora uppgift att vara ett organ för den svenska kvinnorörelsen äfven tillgodose den önskan, som måste förefinnas hos en talrik läsekrets, att erhålla en stunds lättare lektyr.

Som Dagny önskar att stå i nära kontakt med hela Sveriges kvinnor, öppnas dess spalter beredvilligt för sådana spörsmål, som enskilda vilja taga upp, och få vi uppmana eventuella medarbetare och insändare att i sådana fall godhetsfullt vända sig till redaktionen.

Tidningen utkommer hvarje torsdag i ett 12-å 16-sidigt häfte.

Priset pr år, postarvode inberäknadt, är kr. 4.50; pr halfår kr. 2.50; pr kvartal kr. 1.25. Lösnummer 10 öre.

Prenumeration sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Annonser mottagas å tidningens expedition, 51 Mästersamuelsgatan, Stockholm.

I alla redaktionella angelägenheter torde man hänvända sig till tidningens redaktör under expeditionens adress.

Redaktionen.

Till Dagnys läsare!

Med det nya årets ingång våga vi rikta en värdsam uppmaning till våra läsare att verka för Dagnys spridning i vidare kretsar genom att söka vinna prenumeranter å densamma bland umgängesvänner och bekanta. Dagny bör läsas af mängden af svenska kvinnor. Vi hoppas att hvarje vän af Dagny vill i sin mån bidra här till.

Alfhild Agrell.

Alfhild Agrells namn har i dagarna gått genom pressen på grund af tvänne olika orsaker. Iduns kvinnliga akademi har tilldelat henne stipendiet för året och den 13 januari inföll hennes 60-årsdag. Det var med tillfredsställelse och glädje som nyheten om stipendieutdelningen mottogs af fru Agrells personliga vänner såväl som af de, hon vunnit genom sitt författarskap, men det var med förvåning man såg sig om och tillbaka, när man fick veta talet på hennes årsdag. Hur

väl man än visste att Alfhild Agrells första diktari-period inföll på 80-talet och att hon kämpat med, varmt och eldigt, i realismens indignationsfalang, att således hennes vår låg ganska långt tillbaka i tiden, så hade man dock nästan glömt detta genom den nya diktning hon sedan dess låtit en göra bekantskap med och som varit i nivå med och i sig upptagit en helt annan och nyare tids strömningar.

Men det är just detta, som är det underbara med Alfhild Agrell, hennes sinnes sig alltid lika unga mottaglighet, som gjort att hon aldrig stått stilla, aldrig blifvit kvar och efter bland de gamla och som ännu gör att vi, trots räknade år, icke ställa henne bland dem.

Men icke endast receptiv utan äfven skiftande och rik i sig själf är Alfhild Agrells diktarpersonlighet. Däröfver bär hennes författarskap vittnesbörd, hvilket spänner öfver så många olika utvecklingsfaser — från 80-talsdramerna *Ryddad*, *Ensam* och *Dömd* med dess under debatt ställda samhällsfrågor, öfver *Vår* och *Ingrid* till *Lovisa Petterkvists* dråpliga lustspelsfigur och vidare fram till Stig Stigsons *Nordanfrån* med dess lyriskt vackra stämningar och typiskt norrländska färg. Och det sista Alfhild Agrell gifvit oss, *Guds drömmare*, var ännu en öfverraskning och ett bevis på hennes alltjämt rika fantasi, på huru ung hon i själfva verket ännu är och på hennes förmåga att alltjämt söka och finna nya former för sin diktning. Detta sista arbete — hennes första roman — är väl, ehuru sent tillkommet, hennes största och bästa verk.

Ännu ung och färdig att gifva af sin rika diktarefantasi står Alfhild Agrell sålunda inför oss trots sina sextio år. Ryktet vet också att förmåla att hon för närvarande är sysselsatt med att lägga sista handen vid ett nytt arbete. Vi vilja gärna tro att det skall komma att beteckna ännu en vunnen framgång.

E. K—N.

Våra vänner, fienderna.

(Rudolf Kjellén: Ett program. Geber 1908.)

Svenska bönder och svenska liberaler ha föga respekt för teoriernas män i riksdagen; men alltid skynda de sig att demonstrera sin vanvördnad med så nervös ifver, att man nästan tycker sig skymta något af tankelättjans motvilja mot folk, som vill tvinga oss att tänka. I alla händelser ha de sex statsvetenskapliga professorer — jag lämnar här den juridiska fakulteten å sido — som på de sista åren tillhört riksdagen, nog lämnat spår efter sig i den politiska utvecklingen, äfven om deras motioner icke alltid haft kammarens öra. Å ena sidan ha vi haft Alin, Boëthius och Clason, det gröfre artilleriets män, lärda och gedigna, om också inte alltid möjliga att fritaga från en viss »professorlig» tyngd i framställningen; å andra sidan Hjärne, Fahlbeck och Kjellén, också de med obestriddig lärdom, men dessutom utrustade med en formell begåfning och en rikedom på »temperament», som närmar sig den i Sverige alltid för ytlighet misstänkta spiri-

tualiteten. Säkerligen kommer den förra typens män alltid att få mera gehör inom riksdagen, men den senare bland allmänheten, den förra behagar gudarna alltså, men den senare Cato!

Detta sista gäller nog inte minst prof. Kjellén (som ju för öfrigt med detta år afsagt sig sitt ledamotskap i andra kammaren). Jag hade velat se ämbetsmännens miner, när han i sina anföranden mot byråkratismen och ämbetsmännens oafsätlighet talade om »detta halfmesyrernas, de halfva tankarnas och de halfva viljornas land», och jag skulle velat se böndernas, när han på tal om rösträttsfrågan utbrister: »Hämförelsens gåfva, om den är oss gifven, har sannerligen lätt att förfrysa i detta karga land och denna trånga tid, där man så sällan får någon klar färg att strida för, där idealet för all politik så länge varit att söka å kommunalstämmor och kanske än är att söka å bolagsstämmor — — —». Sådana ekvilibristiska

vältalighetsöfningar på spänd lina har man knappast varit van vid i svenska riksdagen sedan Curry Trefenberg's dagar, och honom visste man ju ändå hvar man hade, som termen brukar lyda. Kjellén har nog också fått veta att man icke ostraffadt vågar vara stämmingsmänniska midt för ögonen på kungl. maj:ts nådiga tågordning; det märker man på hans utfall mot dem, »som syssla med att peta upp politiska personligheter som insekter på nålar och sätta på dem en etikett och stämpla dem som öfverlöpare och för-rädare, så snart de våga röra på sig!»

Om jag inte misstar mig, så kommer nog också en oinvidg allmänhet att stundom känna sig förbryllad inför all den blandning af »frisinthet» och »konservatism», som han sammanfört till en bok under titeln »Ett program», något som godt kunde ha specialiserats till »ett unghögerprogram». D. v. s., har man läst Adrian Molins »Svenska spörsmål och kraf», så inser man snart att där var ungen och här är lejonet, såsom också naturligt är, då Molin varit Kjelléns lärjunge i Göteborg. Men läraren sitter här inne inte bara med gedigenheten utan också med den större smidigheten och elegansen i språket, som gör det till ett nöje att läsa denna bok, fast den endast består af ett urval riksdagsanföranden i politiska och sociala frågor, försedda med en sammanfattande inledning af högeligen aktuell beskaffenhet och alltigenom hållen i den högre tonen. Eljest är här en bildrikiedom, som inte drar sig ens för det triviala och drastiska, med citat ur modern poesi och liknelser från sport och kortspel och Karl XII:s gamla skjortor!

Och bakom allt detta en enda genomlöpande tråd af reformifver på de historiska traditionernas grund. Det är en brokig mängd reformförslag: ämbetsmännens afsättlighet, sammanslagning af de båda försvarsdepartementen och upprättande af två nya, ett för handel och ett för kommunikationer, tomtvärdestegringens beskattning och ålderdoms- och invaliditetsförsäkring. Kjellén har för öfrigt varmt och vältaligt pläderat för statsbelöning åt Rösiö och har aldrig varit någon vän af proportionalism. Egentligen finns det mera »liberalism» än »konservatism» i denna bok; jag vågar fasthålla detta, trots förf:s pläderande för kroppsstraff och »lex Hildebrand» och årliga kyrkomöten med *valrätt för kvinnor!* (Det sista uttrycket är här dunkelt; kommunalt röstberättigade kvinnor ha ju redan rätt att rösta på kyrkomötes-elektorer.)

»Dock — klippor finnas, där vi alla stranda, och själfva dikten har sin frusna våg».

Det Kjellénska frisinnets strandar, som vi hoppas dock icke för alltid, på kvinno-saken och de moraliska frågorna. I nykterhetsfrågan är han svagast och minst originell, ty därvidlag håller han sig hufvudsakligen till den gamla argumenteringen om smuggeri som följd af rusdrycksförbud, och i sammanhang härmed kommer, naturligt nog för resten — förslaget om statslotteri. Tankegången är så exklusivt »manlig» som

möjligt. När kvinnorna så godt de kunnat med sina små resurser ha sökt föra utrotningskrig mot lasten, ha de världsligen vise alltid svarat: »nej, det är bara enfaldig idealism; vi ska reglera lasten, laga så att staten förtjänar därpå». Så ha vi fått Göteborgssystemet; så skulle vi också kunna få offentlig legaliserade bordeller och statslotteri, om det ville sig riktigt illa. Hvarför inte i en framtid också ett »opiumsystem», om opiumlasten hos oss blefve modern, som den nu är det i Frankrike! Det är här, som den kvinnliga uppfattningen med all makt måste reagera, i förvisning om att hvarje reglering från statens sida blir det samma som en legalisering och att detta medför ett förvidande af allmänhetens rättsbegrepp, som gynnar lasten mera än regleringen kan hämma den.

Jag undrar inte på, om detta resonemang skulle ytterligare styrka prof. Kjellén i hans åsikt, att det inte är de specifikt kvinnliga egenskaperna vi nu behöfva för statslifvet. Det vittnar näppeligen om den »kloka beräkning och eftertänksamhet» han anser statslifvet kräfva. Det är dessa egenskaper, tillika med *kraft och beslutsamhet* han räknar till de speciellt manliga dygderna, som vi också längta efter. Och först när vi fått normala befolkningsförhållanden, d. v. s. blifvit af med öfverskottet på gubbar, och när kvinnlig värneplikt blifvit genomförd, anser han tiden mogen för en *diskussion* i frågan. Värneplikten spelar här för honom en stor roll, ehuru dess kombination med rösträtt, hvad männen angår, numera praktiskt taget är en öfvervunnen ståndpunkt. Han framhåller, att det endast är länder utan värnplikt, som genomfört kvinnans rösträtt, men glömmet också Norge vid denna uppräknig. För öfrigt anser han att mannens värneplikt inom hemmet, d. v. s. försörjarplikten, mot svarar »kvinnans värneplikt inom hemmet», alltså både barnafödande och husmoderskall. Att han i likhet med en annan talare vid debatten den 2 maj sålunda ringaktar själfva husmoderskallet i och för sig, är förklarligt därigenom att han icke inser dess ekonomiska och sociala värde, något som han däremot tillerkänner »äfven det blygsammaste manliga arbete». Antagligen tänker förf. på de fåtaliga hustrur, som ha råd att lefva som männens lyxföremål, ty eljest ingår ju i alla mindre bemedlade hem också en dryg del ekonomiskt arbete i den »produktion af människolycka», som han anser vara hustruns uppgift. Vidare kommer han med ett argument om kvinnans skyddande från statslifvet:

»Då det måste finnas en rågång kring det privata lifvet, hvilken staten icke får gå öfver, så ha vi frigjort vårt andliga lif från statens förmynderskap och likaledes vårt familjelif, vårt hemlif. Vill man nu med statslifvet införlifva hela det element, som har sitt speciella väsen i hemmet, så innebär det i praktiken och konsekvensen att utlämna detta område åt staten.»

Ur en tidningsartikel, (»Statslif och hemlif» i Aftonbladet 24 sept. 1908) där jag bemött denna tankegång,

anför jag här följande. »Det låter onekligen ridderligare att säga: »vi måste skydda kvinnans område för statslivets intrång» än att säga: »vi måste skydda statslivet för kvinnans intrång», men i själfva verket sammanfalla de båda tankeriktningarna. Man behöfver inte ha ägnat något djupare studium åt tyska tidningar för att här känna igen den kejslerligt-preussiska kälkborgarförskräckelsen för kvinnans »feminiserande» inflytande på en militärstat. Saknandet af rösträtt innebär emellertid intet skydd för kvinnlighet och hemlif; det är fastmer för kvinnorna det största hinder i deras försök att skydda sina hem för skadliga inflytelser inom samhällslivet, och detta särskildt nu på en tid, då en stigande statssocialism alltmer kringskär just detta kvinnornas område, som herrar teoretici förklara för fridlyst. Då öfver 400,000 af Sveriges kvinnor — äfven hustrurna — såsom själförsörjande äro meddelaktiga i den ekonomiska produktionen och staten dagligen vidgar sitt inflytande inte bara öfver denna utan också öfver kyrka, skola, nykterhet och sedlighet och sociala frågor i allmänhet — nu är det ett hån att vilja hänvisa kvinnan till hennes »stilla inflytande».

I den senast skrifna delen af boken, inledningen, säger förf. emellertid (s. 92) ett par ord, som skulle kunna betyda en slags utveckling härvidlag: »Man skulle möjligen kunna se kvinnornas framträdande som ett löftesrikt samhällssymptom, nämligen som vittnesbörd om ett slags läkekraft inom folket själf: när kraft syntes fela i centrum, så strömmade kraft till från periferien». Men förf. vill härur icke draga den naturligaste konsekvensen; han förskansar sig bakom sina tyska statsrättsprofessorer och förkunnar, att det icke är feminin kraft vi behöfva.

Sanningen är nog, att vi behöfva all kraft vi kunna få, vare sig feminin eller maskulin. När det gäller viljan till enhet och frid inom samhället, ha vi i dessa vargattider inte råd att i längden afvisa någon, som bjuder hjälp och vill tjäna sitt land. I prof. Kjelléns eget andliga hemland är man redan inne på den vägen: det så länge manligt förskansade Tyskland gaf i våras åt kvinnorna tillträde till politiska församlingar, och de tyska statsrättsprofessorernas fruar (t. ex. själfve Jellineks fru!) tillhöra numera kvinnorörelsens författare. Danaerna äro redan i Troja, och det hjälper inte att professor Kjellén fruktar deras skänker! Under tiden tacka vi *honom* uppriktigt för den skänk *han* ger *oss* i denna lättlästa handbok i aktuella frågor, hvarur rösträttskvinnorna under sina julferien på ett angenämt sätt kunna inhämta något af det politiska vetande de behöfva för sin framtida uppgift.

LYDIA WAHLSTRÖM.

Butikstängningsfrågan.

Sedan någon vecka tillbaka föreligger i tryck en redogörelse för den undersökning i butikstängningsfrågan, hvilken under loppet af föregående vinter anordnades i Stockholm af Centralförbundet för Socialt Arbete. Ändamålet med undersökningen var att samla material för ett objektivt bedömande af denna fråga. Den innehållsrika lilla boken ger ett intyg om den noggrannhet och sakrikhet med hvilket detta skett.

Efter en inledande öfverblick af själfva frågan följer en redogörelse för förhållandena i utlandet, af hvilken framgår att lagstiftningen där redan flerstades tagit hänsyn till krafven på en reglering af arbetstiden inom handelsyrket, då däremot den svenska lagen hitintills endast innehållit förbud mot öppethållande af »kramlåda eller annan dylik bod» å sabbatstid, d. v. s. mellan kl. 6 f. m. och kl. 9. e. m. på söndag och helgdagar, hvilket förbud år 1893 utsträcktes äfven till tobakshandeln.

Efter ett kapitel ägnadt åt den särdeles viktiga frågan om anordnandet af sittplatser åt butiksbiträdena, öfvergår förf. till frågans historia i Sverige samt därefter till den verkställda statistiska utredningen af förhållandena i Stockholm. Den enquête, som för detta ändamål sattes i gång, har omfattat det ej obetydliga antalet af 2,691 butiker med sammanlagt 5,198 biträden, hvaraf 2,031 voro manliga och 3,167 kvinnliga. Undersökningen ger vid handen att flertalet butiker hållas öppna 12—14 timmar. Mindre än 12 timmars expeditionstid ha endast ett fåtal affärer, under det att en del hålla öppet 15 och t. o. m. mer än 15 timmar om dygnet. Härvid är att märka att det nästan uteslutande är kvinnliga biträden, som äro anställda i affärer med denna ohyggligt långa arbetstid. Detta är ju återigen ett förhållande som beror på att kvinnor visat sig särskildt lämpliga att användas just i de affärgrenar, hvilka ansett sig tvungna att öppna tidigt och stänga sent, såsom bagerier, matvaru- och cigarraffärer.

Af undersökningen framgår med all tydlighet att mängden af såväl handlanden som deras biträden lida af en allt för lång arbetsdag. Äfvenledes har den öfvervägande delen af bådadera uttalat sig för önskvärdheten af en genom lagbestämmelser genomförd reform. Det är ju äfven närmast med detta mål för ögonen som enquêten satts i gång, och det är till justitiedepartementets disposition vid dess utarbetande af butikstängningslagen, som C. S. A. ställt den gjorda utredningen. Man får hoppas att densamma, med sina talande siffror, skall medverka till en snar och effektiv reform på detta område.

Utlandet.

Norge och kongressen i Kanada.

Från Norge meddelas att på årets statsbudget uppförts 2,000 kr. till representationsutgifter för Norska Kvinnors Nationalförbunds räkning vid sommarens möte i

Vi få härmed fästa den ärade allmänhetens uppmärksamhet på att tiden för redaktörens mottagning från årets början ändrats till kl. 11—12 f. m., och få vi vördsammast anhålla att såväl besök som telefoneringar till redaktören begränsas till denna tid.

Kanada. Stortinget kommer — antagligen under loppet af februari månad — att besluta öfver denna regeringens framställning, och man har skäl att antaga att i hvilket fall som helst tvänne kvinnliga representanter komma att resa på statens bekostnad.

Rösträttssegern i kolonien Victoria.

Som tidigare meddelats i Dagny har den kvinnliga rösträtten gått igenom i den hittills i detta hänseende enda efterblifna af Australiens stater, nämligen kolonien Victoria. Fjorton gånger efter hvarandra hade frågan fallit i Öfverhuset efter att hafva gått igenom i det mera demokratiska Underhuset. Den fiendliga majoriteten i Öfverhuset hade för hvarje gång lyckats votera ned saken, sista gången med endast två rösters öfvervikt. Nu ändtligen är oppositionen bruten, och när frågan gick igenom, var det med en glänsande majoritet, 23 röster mot 5. Victoria har ändtligen blifvit jämställd med Australiens öfriga stater.

Den allryska kvinnokongressen.

Den första stora ryska kvinnokongressen, som ägt rum i St. Petersburg, är nu afslutad. Kongressens ordförande var med. d:r Chabanova, grundläggaren af Petersburgs kvinnoklubb. Det var på hennes initiativ och i samarbete med madame Anna Filosofova, kvinnoklubbens vice ordförande, som kongressen kom till stånd. De till ett tusental uppgående delegerade deltog med ifver i öfverläggningarna, som omfattade vidt skilda frågor, såsom den ryska kvinnorörelsens taktik, den ryska bondkvinnans ställning, den ryska arbetarekvinnan, prostitutionen, äktenskapslagstiftning, spritförbud. Förhandlingarna, hvilka sköttes på ett mönstergillt sätt, fingo dock en äkta rysk afslutning, i det att, när den sista talarinnan uppträdde och protesterade mot dödsstraffet såsom en vanära för Ryssland, en polisofficer, hvilken, såsom alltid, var närvarande å tjänstens vägnar, reste sig upp och förklarade kongressen afslutad. Så lyktades Rysslands första kvinnokongress genom polisens ingripande.

De kvinnliga graduerade vid de skottska universiteten och deras rösträttsfråga.

Som bekant hafva de skottska graduerade kvinnorna sökt att såsom akademiska medborgare få begagna sig af den rätt att rösta på parlamentsledamot, hvilken enligt gällande bestämmelser tillkommer graduerade vid universiteten, men hvilken endast tillämpas på de manliga. I den process, som anlades, pläderade de kvinnliga graduerade själfva sin sak, hvilken i sista instans afgöres af engelska Öfverhuset. Den 10 december afkunnade lordkanslern lordernas enstämmiga beslut, enligt hvilket kvinnor, graduerade vid skottska högskolor, icke äga att afgifva röst vid val af den parlamentsrepresentant, som universiteten hafva rätt att utse.

Notiser.

Kommunal tilläggspension åt folkskollärares änkor och barn. Vid kyrkostämman i Malmö den 28 december antogs ett reglemente för tilläggspension åt änkor och barn efter aflidna folkskollärare i Malmö. Före Malmö har blott en stad, nämligen Landskrona, beviljat dylik tilläggspension.

Stockholms folkskolor. Öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor har vid konstituerande sammantvåde för

året till ordförande omvalt direktör Emil Hammarlund. Till vice ordförande valdes teol. dr Sam. Fries. På grund af tvänne för år 1908 nya bestämmelser äger öfverstyrelsen att öfverlämna handläggningen af vissa ärenden åt särskilda inom densamma utsedda nämnder. Öfverstyrelsen beslöt tillsätta fyra dylika, nämligen: undervisningsnämnden, ekonominämnden, skolhusnämnden och barnavårdsnämnden. Provisoriska föreskrifter antogs för dessa nämnder att gälla tillsvidare och intill dess instruktioner för dem blifvit af öfverstyrelsen antagna.

Bland kvinnliga ledamöter märkas i undervisningsnämnden med. d:r Karolina Widerström samt i barnavårdsnämnden seminarieadjunkten fröken Hedvig Sidner.

Kvinnan i ämbetsverken. Kammarkollegium har beslutit, att under 1909 anställa ett kvinnligt skrifbiträde med fem timmars daglig tjänstgöring på ämbetsrummet och som lön därför anslagit 1,200 kr. för år.

Stockholmsföreningens fest för fröken Anna Whitlock. När Dagny utkommer denna vecka har redan den beramade festen för fröken Whitlock å Skansens Höglöft gått af stapeln. På grund af förhållandena vid tidningens tryckning kunna vi icke förr än i nästa nummer referera festen, hvilken att döma af det fastställda programmet säkerligen varit särdeles vällyckad. Vi vilja särskildt omnämna den enquete i andevärlden, som föreningen föranstaltat, och hvilken omfattats med sådant intresse, att de tillfrågade själfva lofvat infinna sig vid festen för att besvara den förfrågan som ställts till dem, om hvad som synes dem om den kvinnliga rösträtten. Bland de väntande »ande»-gästerna märkas: den heliga Birgitta, drottning Kristina, Agneta Horn, Fredrika Bremer m. fl.

Af samma skäl, som det ofvan nämnda, kunna vi ej förr än i nästa veckas nummer närmare omnämna uppvaktningen hos h. maj:t konungen, hvilken beslutats på centralstyrelsemötet af rösträttsföreningen och hvilken ägde rum i tisdags.

Presentkort å Dagny.

Presentkort å Dagny för år 1909 tillhandahålles hos alla rikets bokhandlare. För prenumerationspriset, kr. 4: 50, är Ni i tillfälle att förära Edra vänner en god och värdefull gåfva. Vi uppmana våra ärade läsare att bereda presentkortet på Dagny en liflig afsättning. :: :: :: ::

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{1}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje haltårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditioner adresseras:

DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfta priset eller 7½ öre pr mm.)

EXAMINERAD LÄRARINNA önskar handleda barn vid läxläsning eller undervisa i de förberedande klassernas ämnen. Svar Allm. tel. 122 91 kl. 3—4.

24-ÅRIG FLICKA önskar mot fritt vivre plats å herrgårds- eller annat större hem för att som fruns närmaste hjälpredda vinna större erfarenhet i ett bättre hems skötsel. Svar till »S. A.», Huskvarna p. r.

UNG flicka från godt hem, som genomgått 8-kl. läroverk, önskar plats i respektabel fam., att läsa med mindre barn. Bästa ref. Svar till »Familjemedlem 17 år», Örebro p. r.

LÄRARINNA undervisningsvan, musikalisk, varit i England för språkstudier, söker plats. Goda betyg. Vidare Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B. Sthlm.

TVENNE SYSTRAR söka platser som kokerska och husa. Svar till »Bildade flickor», Sv. Dagbl. exp., f. v. b.

EN UNG, bildad Finska, som är arbetsam och barnkär, med teoretiska och praktiska erfarenheter i ett hushålls skötande samt van vid handarbete, önskar plats i god familj i Stockholm. Ett vänligt bemötande samt tillfälle att grundligt sätta sig in i svenska språket är hufvudsaken. På lön fastes ej så mycket afseende. Svar emot ses tacksamt till »Aino M.», Enköping, p. r.

SJUKSKÖTERSKA med flera års praktik, äfven van vid sjuksjuk, önskar privatvård eller fast plats. Svar till »Sjuksköterska», Tidningskontoret Humlegårdsg. 9.

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

- N:o I, Till Regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906 —: 50
- » II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.) 6:—
- » III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt —: 50
- » IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor —: 10
- Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn —: 10

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

- N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt —: 05
- » 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt? —: 10
- » 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt? —: 10
- » 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt ... —: 10
- » 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? —: 05
- » 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen —: 10
- » 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan ... —: 15
- » 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen —: 05
- Minneslista —: 05
- Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning ... (—: 75) —: 60

- Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter —: 10
- Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen —: 45
- Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre —: 25
- Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren —: 25
- Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt —: 25
- Karl M. Lind: Kvinnornas rösträttskraft —: —

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvideras från F. K. P. R:s i Stockholm expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen n:r:s 1—8 lämnas 25 proc. rabatt.

LEDIGA PLATSER.

KONTORSFRÖKEN, med längre praktik samt fullt kompetent i bokföring och bokslut, erhåller genast förmånlig anställning på fabrikskontor i stad på västkusten. Ansökningar, märkta: »19 Bokföring 09» och åtföljda af betygsafskrifter samt innehållande uppgift om ålder, löneanspråk samt tid, då platsen kan tillträdas, torde genast insändas till Svenska Telegrambyråns Annonssafdelning, Helsingborg.

BÄTTRE FLICKA kunnig i enkellare och finare matlagning, bakning, slakt o. konservering — helst med vana vid landthushåll — får plats genast på Nyåret hos Fruherrinnan M. Hummerhielm, Degela pr Frinnaryd.

Lärlarinna, kunnig att undervisa 2 barn till 2:dra och 3:dje klass samt kunnig i pianospelning och villig att i öfrigt sysselsätta sig med barnen, får plats i svensk familj i Köpenhamn. Svar med betygsafskrifter etc. till Grand Hôtel Nilson, Köpenhamn.

KVINNLIG STENOGRAF och maskinskrifvare erhåller plats hos större verkstad i landsorten. Svar märkt »L. K. E. 567», under adress S. Gumelius Annonsbyrå, Stockholm.

HUSHÅLLSFRÖKEN. En bildad godlynt flicka, ej öfver 30 år, kunnig i såväl finare som enklare matlagning och villig att gå frun tillhanda med i hemmet förekommande sysslor, kan få bra plats i Stockholm i mindre familj, där jungfru finnes. Lön 25 kronor pr månad. Svar med uppgift om ålder och afskrift af betyg från föregående platser torde insändas före den 8 januari till »Bra plats 1909», Svenska Dagbladets hufvudkontor, Stockholm.

I stad i Södermanland får i febr. bildad flicka, kunnig i matlagning, sömnad, plats att sköta hushållet för tvenne personer med hjälp till gröfre göromål. Medlem af familjen. Nya Inack. Byrån, Brunkebergsgatan 3 B, Stockholm.

Rodenstamska

Slöjd- och Hushållsskolan,

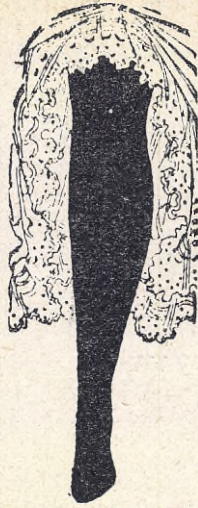
Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolkökslärlarinnekurs. Slöjdlärlarinnekurs. Hemslöjds- och Växtfärgningskurs.

Hudens vård.

På grund af sin uppfriskande inverkan å hudsystemet vinner Salubrin en städse ökad användning vid hudens vård. Särskildt har frotering af kroppen med ett af Salubrin fuktadt tygstycke befunnits verksamt till förekommande af förkylning efter svettning och till motverkande af ömhet och värk efter öfveranstängning.

Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- & Färgaffärer. I parti hos Geijer & C:o, Stockholm.

Världens star-kaste och elegantaste strumpa heter **Raja.**

Raja-Strumpan säljes i A.-Bol. Strumpfabriken Rajas Fabriksbod, Gamla Kungsholmsbrog. 13.

- Husmoderskolan i Karlstad -

börjar sin 4:de lärokurs den 26 Januari 1909. Undervisning meddelas i födoämneslära, hälsolära, matlagning, sjukvård, sömnad m. m.

Ref.: Landshöfdingskan Fru Emma Dyrssen, Fröken Ida Norrby, Förest. vid Fackskolan för huslig ekonomi, Uppsala, m. fl.

Prospekt på begäran.

Tel. 8 12.

Nancy Enwall.
Föreståndarinna.

Johanna Brunssons Praktiska Konstväf-skola,

Birjer-Jarls-gatan 27 :: Stockholm,

börjar väfkurs för elever den 15 Januari.

Prospekt på begäran.

Allm. tel. 4 37.

- Folkskolans Barntidning -

utgifven och redigerad af STINA QUINT, utkommer 1909 i sin adertonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, halft år 90 öre.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets byrå,
54 Drottninggatan.

Stipendium.

Från Fredrika Bremer-Förbundets Allmänna Stipendiefond utdelas för år 1909 ett resestipendium å kronor Femhundra (500) för studier af landthushållningsskolor för kvinnlig ungdom.

Ansökan ställes till Fredrika-Bremer-Förbundets stipendienämnd Stockholm, innan 15 Februari åtföljd af kompetensintyg, studieplan för resan, präst- och läkarebetyg, samt andra handlingar sökande vill åberopa.

Stockholm i januari 1909.

Stipendienämnden.

Utförsäljning endast under några dagar
— af —
Hvita Broderade Remsor

(å madapolam, extra prima kvaliteter).

J. F. Holtz,

Kungl. Hofleverantör,

5 Brunkebergstorg 5. 35 Stora Nygatan 35.
8 Sturegatan 8.

— OBS.! Order från landsorten exp. omg. —
Prover sändas på begäran.

Ett kaffes arom

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt, ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

Karlbergs Specialblandning å 1: 50 pr kg.

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostas på nutidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS.! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckta kaffe i marknaden. Till landsorten mot efterkräf.

K. W. Karlberg

Mäster-Samuelsgatan 10,
(hörnet af Norrlandsg.)
Kaffeaffär En gros & en Detail.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Rösträttsföreningens centralstyrelsemöte i Örebro. Af Jenny Velandér.

En födelsedag. Af Clara Wahlström.

Alfhild Agrell. Af E. K—n.

Våra vänner, fienderna. Af Lydia Wahlström.

Butikstängningsfrågan.

Utlandet.

Notiser.

Prenumerations å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.